

společnost citelné změny a ty se nevyhnuly ani pražským ulicím. Denně jsme svědky jejich proměn a nutno říci, že vesměs k lepšímu. Pomalu se ulice stávají živými, barevnými a stále se proměňujícími komunikacemi. K tomu nám výraznou měrou pomáhá firma JCDecaux, která se orientuje na vytváření ucelené koncepce městského mobiliáře, jeho výrobu, instalaci a údržbu, a to vše hradí z reklamního využití mobiliáře.

Základním principem vývoje veškerého mobiliáře JCDecaux je spolupráce firmy s předními světovými i domácími návrháři a architekty, kteří vytvářejí design jednotlivých prvků pro konkrétní města tak, aby vycházel z místních tradic a podmínek při zachování a rozvíjení funkčnosti mobiliáře pro uživatele.

Výstava instalovaná v Národním muzeu v Praze pod názvem Pražská ulice – včera a dnes chtěla návštěvníkům na dobových materiálech ukázat, jak pražská ulice vypadala v 19. století a zaznamenat její nejmarkantnější změny dnes. Novinové zprávy z konce minulého století ukazují jednak poněkud kuriózní názory a nařízení, ale zároveň z někte-

řích vidíme, že to, co vadilo obyvatelům Prahy před sto lety, vadí i nám. Některé problémy sužují obyvatele dlouho a je na nás, aby netrápily i ty, kteří přijdou po nás.

Vendula Segerová

Ve znamení nové doby

1. – 30. listopadu 2000, Národní knihovna ČR, Zrcadlová kaple Klementina

Vynález knihtisku v 15. století znamená počátek typografického věku. Objevuje se možnost psát bez pera a kalamáře. Tištěná kniha se stává nástrojem k rychlému šíření myšlenek. Kniha vydané od druhé poloviny 15. století do 17. století dokumentují obsahové bohatství, touhu po poznání věcí a míst blízkých i vzdálených, záliby čtenářů i tiskařský um.

Vynález knihtisku přinesl možnost většího počtu knih, které jsou k dispozici. Písmo, jímž se začaly tisknout první knihy, byla česká „bastarda“ a nejstarší prvotisky byly v českém jazyce. Ten se obrátil k nejširším vrstvám. Latina zůstala jazykem učenců. Popularizující význam knihtisku se objevil i v druhé skladbě tištěných knih. Z počátku se jednalo o bibli a její části, dále o nábožensko-polemickou literaturu, zábavnou literaturu, kam se řadí i historiografie, literatura osvětová opírající se o studium astronomie, medicíny, meteorologie. Výstava prezentuje restaurované knihy z fondů Národní knihovny ČR a zahrnuje například tyto exponáty: Bible pražská, Staré Město pražské 1488, Bible kutnohorská, Kutná Hora, Martin z Tišnova 1489, Nový zákon (ilustrovaný), Staré Město Pražské 1497, Hartmann Schedel: Liber chronicarum, Nurnberg, Anton Koberger 1493. S pro-

sazováním humanismu vzrůstal i zájem o geografii a historii. Nejstarší tištěné doklady navazovaly na středověkou tradici a dále na vlastní cestovatelské zkušenosti. Historiografie se prezentovala dvojnásobem; beletrizací určenou pro širší čtenářské zázemí a faktografičností, odrážející počátky výuky dějin na univerzitě. Z umístěných exponátů můžeme vidět například: Oldřich Prefát z Vlkanova: Cesta z Prahy do Benátek a odtud potom po moři až do Palestiny, tj. do krajiny někdy židovské, země Svaté, do města Jeruzaléma k Božímu hrobu, Staré Město pražské, Jan Kozel 1563, Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic: Putování aneb cesta z království Českého do města Benátek, odtud po moři do země Svaté, země Judské a dále do Egypta a velikého města Kairu, Staré Město pražské, Daniel Adam z Veleslavína 1608, Ioannes Dubravivus: Historiae regni Boemiae de rebus memoria dignis..., Prostějov, Jan Gunther 1552, Václav Hájek z Libočan: Kronika česká..., Menší město pražské, Ondřej Kubeš ze Žípů 1541.

Od počátku 16. století dochází k rozvoji knižní produkce a šíření a zobecnování umění knižtisku. Velká část knižní produkce se týkala polemik a diskusí různých náboženských vyznání. Například: Lukáš Pražský: Spis tento o pokání, Podolec, Jiří Štyrs 1523, Lukáš Pražský: Spis tento o původu i o pravdě kněžství trojiego, Mladá Boleslav, Jiří Štyrsa 1522. V tomto období dále vzrůstá zájem o přírodní vědy, techniku, publikace zaměřené na praktičtější stránky života, a to příručky o zdravém životním stylu, minuce a herbáře a později i publikace z oboru chirurgie, astrologie a alchymie. Například: Tadeáš Hájek z Hájku: Astrologia opusenta antiqua, Prague, Georgius Melantrichus 1564, Jan Černý:

Knih lékařská, kteráž slove herbář aneb zelinář, Norimberk, Mikuláš Klaudiván u Jeronyma Holzla, 1517, Iohannes Jessenius a lessen: De Sanquine vena secta dimisso indicium, Prague, Daniel Sedesanns 1608.

V průběhu 17. století dochází k diferenciaci jednotlivých disciplín známé z dnešního členění věd. Z technických oborů se objevuje hlavně zájem o hornictví a zpracování kovů.

Během třicetileté války neutichla vědecká ani odborná činnost. Docházelo hlavně k produkci publikací týkajících se hlavně filozofie a přírodních věd. Např. Rodrigo Arriaga, Curzuz philosophicus, Typis moretus, 1632.

V období po třicetileté válce se objevuje zvýšený zájem o historii. Nejvýznamnější působení v této době bylo působení jezuity Bohuslava Balbína. Bohuslav Balbín: Epitome historica rerum Bohemicarum, Prague, typis Universitatis 1673, 1677.

Reformace i renesance ve snaze o zlepšení člověka a nápravě věcí lidských přinášela celou řadu literatury moralistické a didaktické. Nejprve se projevovala tendence překládat díla cizích autorů, po té i původní tvorba. Jan Blahoslav: Spis o zraku, jak člověk zrakem, tj. viděním a hleděním, sobě nebo jiným škoditi může. Staré Město pražské, Jan Schumann ml. 1610.

Rozvíjející se sociální a ekonomická struktura přinášela poptávku po řešení a informovanosti ze života českých zemí té doby. Výrazným tématem se stalo městské právo, které upravovalo vztahy v procesu výroby, směny zboží, v oblasti důlního podnikání. Pavel Kristián z Koldína: Práva města království českého, Staré Město pražské, Jiří Melantrich, Daniel Adam z Veleslavína 1579, Mikuláš Šúd ze Semanína: Formy a notule

Dům historie Přešticka, 2001

listuov všelijakých ..., Staré Město pražské, Jiří Melantrich 1567.

V reformačním hlavně českobratrském prostředí dochází k produkci děl z oblasti hudby. Hudba a zpěv byly společnou modlitbou celého sboru a neoddělitelnou součástí bohoslužby. V této době vzniká celá řada zpěvníků a kancionálů. Tato tradice pokračovala s určitými úpravami i v katolických barokních kancionálech. K rozvoji hudby docházelo i v prostředí dvorském, na šlechtických zámcích a v městském prostředí. Například: Písně duchovní evangelistické z Písem svatých..., Kralice, tiskárna Českých bratří 1615, Adam Václav Michna z Otradovic: Česká mariánská muzika radostná i žalostná..., Staré Město pražské, akademická tiskárna 1647.

Výstava je doplněna fotografickou dokumentací restaurátorských prací na vystavovaných knižních historických exponátech.

Martina Chmelová

Od zázračného obrazu k tradici našich poutí

16. 5. – 10. 6. 2001, Dům historie Přešticka

V galerii Domu historie Přešticka probíhala výstava, kterou pořadatelé nazvali „Tradice našich poutí“. U příležitosti 290. výročí konání první tzv. „velké“ pouti v Přešticích u Plzně dne 26. května 1711 si vytkla za cíl připomenout návštěvníkům prapůvod dnešních, většinou již ryze světských radovánek.

Především zázračnému obrazu Bolestné P. Marie Přeštické vděčí Přeštice za to, že se v barokních Čechách povznesly mezi proslulá poutní místa mariánské úcty. Po celé 18. století přicházelo do města velké množství poutníků, což vyvolalo nejen potřebu stavby velkolepého chrámu Nanebevzetí P. Marie, ale vedlo pochopitelně i ke značnému rozkvětu města.